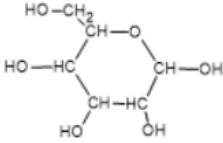
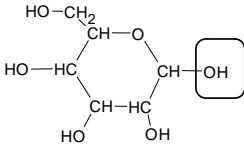
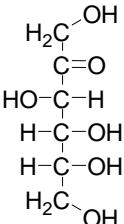
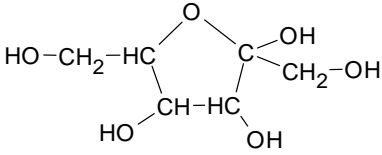
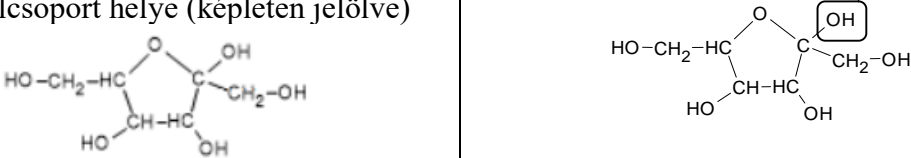

Szénhidrátok – középszint

<p>A szénhidrátok olyan vegyületek, amelyek szenet, hidrogént és oxigént tartalmaznak és molekulájukban az oxigén- és hidrogénatomok számaránya 1:2.</p>	
<p>A monoszacharidok olyan szénhidrátok, amelyek hidrolízissel már nem bonthatók kisebb egységekre.</p>	
<p>A monoszacharidok nyílt láncú formájuk alapján polihidroxi-oxovegyületek, vagyis több hidroxil- és egy oxocsoportot tartalmaznak.</p>	
<p>A monoszacharidok gyűrűs formájában a gyűrűn belül megjelenik funkciós csoportként az étercsoport is.</p>	<p>megjegyzés: a gyűrűs forma már nem tartalmaz oxocsoportot</p>
<p>Az alábbi molekula neve glükóz, hétköznapi nevén szőlőcukor.</p> $ \begin{array}{c} \text{HC}=\text{O} \\ \\ \text{H}-\text{C}-\text{OH} \\ \\ \text{HO}-\text{C}-\text{H} \\ \\ \text{H}-\text{C}-\text{OH} \\ \\ \text{H}-\text{C}-\text{OH} \\ \\ \text{H}_2\text{C}-\text{OH} \end{array} $	
<p>Az alábbi molekula a glükóz gyűrűs formája.</p> $ \begin{array}{c} \text{HO}-\text{CH}_2 \\ \\ \text{CH}-\text{O} \\ \quad \\ \text{HO}-\text{HC} \quad \text{CH}-\text{OH} \\ \quad \\ \text{CH}-\text{HC} \\ \quad \\ \text{HO} \quad \text{OH} \end{array} $	
<p>A glükóz összegképlete C₆H₁₂O₆.</p>	
<p>Azokat a szénhidrátokat, melyek molekulájában az oxocsoport láncvégi szénatomhoz kapcsolódik aldózoknak nevezzük.</p>	<p>megjegyzés: az aldóz elnevezés arra utal, hogy ezek a vegyületek aldehidek</p>
<p>Azokat a szénhidrátokat, melyek molekulájában az oxocsoport láncközi szénatomhoz kapcsolódik ketózoknak nevezzük.</p>	<p>megjegyzés: a ketóz elnevezés arra utal, hogy ezek a vegyületek ketonok</p>
<p>A monoszacharidok az oxocsoport jellege alapján lehetnek aldózok és ketózok.</p>	
<p>A természetes monoszacharidok a szénatomszám alapján lehetnek triózok, tetrózok, pentrózok, hexózok és heptózok.</p>	
<p>A glükóz az oxocsoport jellege alapján aldóz.</p>	
<p>A glükóz a szénatomszám alapján hexóz.</p>	

<p>A monoszacharidok gyűrűvé záródása során az oxocsoportból képződő speciális hidroxilcsoport neve glikozidos hidroxilcsoport.</p>	
<p>A glükóz molekulájában a glikozidos hidroxilcsoport helye (képleten jelölve)</p> 	
<p>A glükóz és a fruktóz színe: fehér (színtelen) íze: édes halmazállapota: szilárd</p>	
<p>A glükóz és a fruktóz vízben jól oldódnak, mert molekuláik erősen polárisak és képesek a vízmolekulákkal hidrogénkötések kialakítására.</p>	
<p>A glükóz és a fruktóz olvadáspontja magas, mert molekuláik között hidrogénkötések alakulnak ki.</p>	
<p>A glükóz és a fruktóz hevítésekor az olvadás mellett bomlás (karamellizálódás) is megfigyelhető.</p>	
<p>A glükóz és a fruktóz vízelvonószer (pl. tömény kénsav) hatására elszenesedik.</p>	
<p>A glükóz a Fehling-próbát adja, mert a nyílt láncú forma redukáló formilcsoportot tartalmaz.</p>	
<p>A glükóz az ezüstitükörpróbát adja, mert a nyílt láncú molekula redukáló formilcsoportot tartalmaz.</p>	
<p>A glükóz a sejtek elsődleges energiaforrása.</p>	
<p>A vércukorszint a glükóz vérbeli koncentrációját jelöli (emberek esetében: 1 g/dm³).</p>	
<p>A glükóz kötött állapotban a legelterjedtebb szénvegyület.</p>	
<p>Az alábbi molekula neve fruktóz, hétköznapi nevén gyümölcscukor.</p> 	

<p>Az alábbi molekula a fruktóz gyűrűs formája.</p> 	
<p>A fruktóz összegképlete C₆H₁₂O₆.</p>	
<p>A fruktóz az oxocsoport jellege alapján ketóz.</p>	
<p>A fruktóz a szénatomszám alapján hexóz.</p>	
<p>A fruktóz molekulájában a glikozidos hidroxilcsoport helye (képleten jelölve)</p> 	
<p>A fruktóz szabad állapotban a gyümölcsök nedvében fordul elő.</p>	
<p>A fruktóz kötött állapotban a répacukorban - másnéven nádcukorban - fordul elő.</p>	
<p>A diszacharidok savas hidrolízissel két monoszacharid egységre bonthatók.</p>	
<p>A diszacharid molekulák két monoszacharid molekulából keletkeznek. A reakció típusa kondenzáció.</p>	
<p>A maltóz, a cellobióz és a szacharóz összegképlete C₁₂H₂₂O₁₁.</p>	
<p>A maltóz, a cellobióz és a szacharóz színe: fehér íze: édes halmazállapota (25 °C, standard nyomás): szilárd oldhatósága vízben: kitűnő</p>	
<p>A maltóz, a cellobióz és a szacharóz vízben jól oldódnak, mert molekuláik erősen polárisak és képesek a vízmolekulákkal hidrogénkötések kialakítására.</p>	
<p>A maltóz, a cellobióz és a szacharóz olvadáspontja magas, mert a molekularácsukat hidrogénkötések tartják össze.</p>	
<p>A maltóz két darab α-D-glükózból épül fel.</p>	
<p>A maltóz szabad állapotban csírázó magvakban fordul elő.</p>	
<p>A maltóz a keményítő hidrolízisekor keletkezik.</p>	

A maltóz kötött állapotban a keményítőben fordul elő.	
A cellobióz két darab β-D-glükózból épül fel.	
A cellobióz kötött állapotban a cellulózban fordul elő.	
A szacharóz egy darab α-D-glükózból és egy darab β-D-fruktózból épül fel.	
A szacharóz a cukorrépában és a cukornádban fordul elő.	
Az emberi szervezet a bevitt szacharózt lebontja és így a sejtek táplálékaul szolgál.	
A poliszacharidok savas hidrolízisekor sok monoszacharid képződik.	
A poliszacharidok hidrolízisét az emberi szervezetben az enzimek végzik.	
A cellulóz több ezer β-D-glükóz egységből épül fel.	
A cellulózmolekula alakja láncszerű .	
A cellulóz halmazállapota 25 °C-on és standard nyomáson szilárd .	
A cellulóz vízben nem oldódik.	
A cellulóz a természetben a növényi sejtfaalak alkotója.	
A cellulózt a textil- és papír ipar használja fel.	
A keményítő több száz α-D-glükóz egységből épül fel.	
A keményítő kétféle elrendeződésű molekulából épül fel. Ezek az amilóz és az amilopektin .	
Az amilóz alakja helikális/spirális .	
Az amilopektin alakja gombolyagszerű .	
A keményítő halmazállapota 25 °C-on és standard nyomáson szilárd .	
A keményítő hideg vízben nem , forró vízben jobban oldódik.	
A keményítőt a növények tartaléktápanyagként használják.	
A keményítőt a textil- és élelmiszer ipar használja fel, illetve ragasztó készül belőle.	
A keményítő kimutatható jódoldattal , hozzáadáskor kék színreakciót figyelhetünk meg.	